

Yararsız Tedavi Tutumları Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yararsız Tedavi Tutumları Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32839>

Özet

Yararsız Tedavi Tutumları Ölçeği (YTTÖ), özellikle yoğun bakım ünitelerinde çalışan sağlık profesyonellerinin, hastaya fayda sağlamadığı düşünülen ya da yaşam kalitesini artırmayan tıbbi müdahalelere yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2019 yılında Yıldırım ve arkadaşları tarafından, **yoğun bakım hemşireleri** (Yoğun Bakım Hemşireleri) örneğinde **yararsız tedavi** (Yararsız Tedavi) kavramına dair algıları ve etik yaklaşımları keşfetmek üzere tasarlanmıştır. Bu ölçek, kritik bakım ortamlarındaki etik ikilemlerin anlaşılmasına ve profesyonel eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yararsız Tedavi, Tutum, Ölçek Geliştirme, Yoğun Bakım, Hemşirelik Etiği, Yaşam Sonu Bakım, Ölüm Çılgınlıkları

Yazarlar

Gulay Yıldırım, Serap Karagozolu, Dilek Özden, Zeynep Çınar, Hakan Özveren

Amaç

Ölçeğin temel amacı, klinik uygulamada sıkça karşılaşılan ve etik açıdan tartışılmalı olan **yararsız tedavi** uygulamalarına yönelik hemşirelerin bilişsel, duygusal ve davranışsal eğilimlerini sistematik olarak değerlendirmektir. Bu ölçek, hemşirelerin bu tür tedavilere devam etme veya sonlandırma kararlarına etki eden faktörleri belirlemeye yardımcı olmak ve böylece **etik karar verme** süreçlerine katkı sağlamak için tasarlanmıştır.

Ölçek, sağlık profesyonellerinin yararsız tedavi kavramını ne ölçüde kabul ettiklerini, bu durumun kendilerinde yarattığı ahlaki sıkıntıyı ve kurumsal destek beklentilerini ölçmek için bir temel sağlamaktadır. Bu, özellikle kritik bakım ve palyatif bakım alanlarında müfredat geliştirme ve destekleyici politikalar oluşturma açısından kritik öneme sahiptir.

Yapı

Yararsız Tedavi Tutumları Ölçeği, çok boyutlu bir yapı ölçmek üzere geliştirilmiştir. Bu yapı, hemşirelerin hastanın faydası ve yaşam kalitesi perspektifinden yararsızlığı değerlendirme biçimlerini içerir. Genellikle ölçekler, bu alanda üç ana boyutu kapsar:

Tedavinin Yararsızlığına İlişkin Sorunlar: Tedavinin fizyolojik olarak faydasız olduğu veya hastanın acısını artırdığına dair bilişsel değerlendirmeler.

Duygusal Tepkiler ve Ahlaki Sorunlar: Yararsız tedaviyi sürdürme zorunluluğundan kaynaklanan stres ve vicdani rahatsızlık.

Profesyonel Sorumluluk ve İletişim: Yararsız tedavinin sonlandırılmasıyla ilgili doktorlar, hastalar ve ailelerle iletişim kurma istekliliği veya zorluğu.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmasında geçerlik, yapısal bütünlüğü ve ölçülen kavramın amaca uygunluğunu doğrulamak için incelenmiştir. Yapısal geçerlik, genellikle **faktör analizi** (**Faktör Analizi**) yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Çalışmanın başlangıçta göz önüne alındığında, uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliliğinin sağlandığı varsayılmaktadır.

Yıldırım ve arkadaşlarının çalışmasında, ölçeğin kavramsal olarak yararsız tedavi tutumlarını doğru bir şekilde temsil ettiğini gösteren uygun istatistiksel sonuçların elde edildiği belirtilmiştir. Ancak orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini göstermektedir. Psikometrik araçlarda en yaygın kullanılan güvenilirlik göstergesi, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** (**Cronbach Alfa**) değeridir.

Bu tür bir ölçek geliştirme çalışmasında, güvenilirlik katsayısının kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) olması beklenir. YTTÖ'nün alt boyutlarının ve toplam puanının yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu, bu sayede ölçüm hatasının minimize edildiği varsayılmaktadır. Orijinal kaynakta spesifik güvenilirlik değerleri sunulmamıştır.

Faktör Analizi

Yararsız Tedavi Tutumları Ölçeği'nin yapısal bütünlüğünü belirlemek amacıyla **Keşfedici Faktör Analizi** (KFA) ve ardından **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) kullanılmıştır. KFA, ölçek maddelerinin altında yatan temel boyutları ortaya çıkarmak için kullanılır; DFA ise belirlenen faktör yapısının veri kümesine ne kadar iyi uyduğunu test etmiştir.

Bu analizler sonucunda ölçeğin, teorik çerçeveye uyumlu, ayrı ve anlamlı faktörlere sahip olduğu gösterilmiştir. Bu, ölçeğin ölçtüğü yapıyı tek bir boyut yerine birden fazla ilişkili alt boyuttan oluştuğunu kanıtlamaktadır.

Enstrüman

Test Türü: Ölçek Geliştirme (Tutum Ölçeği)

Format: Genellikle 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme (Örneğin: Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Sağlık Profesyonelleri

Yaş Grubu: Çalışan Yetkinler (Özellikle Yoğun Bakım Hemşireleri)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli hastanelerin yoğun bakım ünitelerinde görev yapan hemşireler.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli tutum ölçümü. Katılımcılardan, yararsız tedavi senaryoları veya genel ifadeler karşısındaki kişisel görüşlerini belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Etik, Palyatif Bakım, Kritik Bakım, Hemşirelik, Sağlık Etiği, Ahlaki Sorunlar, Ölçek, Psikometri

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Makalede doğrudan belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için: gyildirim@gmail.com

Yayın Adresi: Makale referansında belirtilen kurum adresleri kullanılmalıdır.

Ücretler, Ücret ve Test Yayıncılığı

Test Yayıncılığı: 2019 (Makalenin yayımlanma yılı esas alınmıştır.)

Ücret ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanılması için yazarla iletişime geçilmesi önerilir. Ölçek, bir akademik dergide yayımlanmıştır ve telif hakları yayıncıya (Taylor & Francis) ait olabilir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [bos-yere-tedavi-tutumlari-olcegi-attitudes-towards-futile-treatment-scale-toad.pdf](https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10761022.2019.1644444)

Kaynaklar

Yildirim, G., Karagozolu, S., Ozden, D., Çınar, Z., & Ozveren, H. (2019). A scale-development

study: Exploration of intensive-care nurses' attitudes towards futile treatments. *Death Studies*, 43(6), 397-405. doi: 10.1080/07481187.2018.1479470

Akademik makaleye ulaşım linki: scholar.google.com

Yararsız Tedavi Tutumları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. (Orijinal kaynakta madde listesi sağlanmadığından, bu bölüm boş bırakılmamıştır.)

Ölçek maddeleri orijinal kaynakta açık metin olarak sunulmamıştır. Maddeler için yazarla iletişime geçilmesi veya makalenin tam metnine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM